

Tamamı
el yazması

6. SINIF

SOSYAL BİLGİLER

MURAT

ÖĞRENCİ
DEFTER

SERİSİ

MURAT YAYINLARI

MURAT YAYINLARI

MURAT ÖĞRENCİM SERİSİ KOORDİNATÖRÜ

Deniz POLAT

Dizgi - Grafik

Murat Yayınları Dizgi - Grafik Birimi

Baskı

Ayrıntı Basımevi • Tel: 0.312 394 55 90 - 91
Matbaa Sertifika No: 13987

Öneri ve Düşünceler için

info@muratyayinlari.com • 0.312 231 31 21

Yayın ve Dağıtım

Murat Yayınları Ltd. Şti.
1203. Cadde No: 38/1/2 Ostim / Yenimahalle - ANKARA
Tel: 0.312 231 31 21
www.muratyayinlari.com

ISBN NO - 978-605-7556-38-7

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve
bandrolsüz yayınları satın almamasını rica ederiz.

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları **MURAT YAYINLARI LTD. ŞTİ.**'ne aittir.
Hangi amaçla olursa olsun, yayınların tamamının veya bir bölümünün,
şirketin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi,
herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Sevgili Arkadařlar,

Murat Yayınları köklü geçmişiyle aynı zamana ait olan her şeyin birbirine benzediği günümüzde; farklı, öğretici ve sınav formatına uygun içeriğiyle bu yıl da karşınızda. Sınav sürecinde ihtiyaç duyduğunuz tüm bilgileri bulabileceğiniz, tamamı el yazması olan Murat Öğrencim Defterlerimizde; açık ve anlaşılır bir dil, gereksiz detaylardan arındırılmış ve müfredata uygun bir içerik bulacaksınız. Bu içeriğin hazırlanmasında görev alan deneyimli kadromuz; MEB'in uyguladığı sınavları ve test tekniklerini dikkate almış, bilgilerin parçalı ve ilginç şekilde sunumunu yaparak sizleri yaşayacağınız büyük değişimlere en iyi şekilde hazırlamayı amaçlamıştır.

Murat Yayınları olarak hayallerinizi mümkün kılmak için yeni eğitim - öğretim yılında da siz değerli okuyucularımıza çalışmalarımızı sunmaya devam edeceğiz.

Saygılarımızla

MURAT YAYINLARI

ÖRNEKTİR

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

Birey ve Rol	1
Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma	3
Haklarımız	4
Çocuk Hakları	5
Sorumluluklarımız	6
Tüketici Hakları	7
Etkinlik	8
Ünite Değerlendirme -1	9
Ünite Değerlendirme -2	11

2. ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

Türklerin Ana Yurdu Orta Asya	13
Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletleri	15
Orta Asya Türk Devletlerinde Kültür Ve Uygarlık	20
İslamiyet'in Doğuşu Ve Yayılışı	23
Hz. Muhammed Döneminde Gerçekleşen Savaşlar	25
Dört Halife Dönemi	28
Emeviler Dönemi	30
Abbassiler Dönemi	31
Türklerin İslamiyet'i Kabulü	32

İlk Türk İslam Devletleri	33
Anadoluda Kurulan İlk Türk Beylikleri	38
Türkiye Selçuklu Devleti	41
Haçlı Seferleri	42
Tarihte Önemli Ticaret Yolları	44
Etkinlik - 1	46
Etkinlik - 2	47
Ünite Değerlendirme - 1	49
Ünite Değerlendirme - 2	50

3. ÜNİTE

İNSANLAR YERLER VE GEVRELER

Coğrafi Konum	53
Kıtalar Ve Okyanuslar	56
İklimler	57
Türkiye'nin Fiziki Özellikleri	59
Yeryüzü Şekilleri	62
Türkiye'de Görülen İklimler	64
Türkiye'de Görülen Bitki Örtüleri	67
Nüfus Ve Nüfusun Dağılımını Etkileyen Faktörler	69
Dünya Üzerinde Görülen İklim Tipleri	72
Etkinlik - 1	77
Etkinlik - 2	78
Ünite Değerlendirme - 1	79
Ünite Değerlendirme - 2	81

4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Sosyal Bilimler	83
Sosyal Bilimler Öğrenmenin Faydaları	85
Gecmisten Günümüze Teknolojik Gelişmeler	86
Atatürk'ün Sosyal Bilimler Alanında Yaptığı Çalışmalar	87
Türk Bilim İnsanları	88
Bilimsel Araştırma Basamakları	89
Telif ve Patent Hakkı	90
Etkinlik	91
Ünite Değerlendirme -1	92
Ünite Değerlendirme -2	94

5. ÜNİTE

ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM

Doğal Kaynaklarımız Ve Ekonomi	97
Ülkemizdeki Ekonomik Faaliyetler	98
Doğal Kaynaklarımız	107
Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)	109
Enerji Kaynaklarımız	111
Vatandaş Olarak Sorumluluklarımız	111
Nitelikli İnsan Ve Meslek Seçimi	113
Etkinlik -1	115
Etkinlik -2	115
Ünite Değerlendirme -1	116
Ünite Değerlendirme -2	119

6. ÜNİTE

ETKİN VATANDAŞLIK

Yönetim Biçimleri	121
Cumhuriyetin Temel Organları	123
Demokrasinin Tarihçesi	125
Demokraside Siyasî Partilerin Önemi	129
Yönetimin Karar Alma Sürecinde Etkili Olan Unsurlar	129
Toplumsal Hayatımızda Demokrasinin Önemi	130
Hak Ve Sorumluluklarımız Devlet Güvencesinde	131
Türk Tarihinde Kadının Yeri Ve Önemi	133
Etkinlik	134
Ünite Değerlendirme-1	135
Ünite Değerlendirme-2	137

7. ÜNİTE

KÜRESEL BAĞLANTILAR

Uluslararası İlişkilerimiz	140
TÜRKSOY, TİKA, TDİK	141
İthalat Ve İhracat	142
Uluslararası Alanda Türkiye'nin Üstlendiği Roller	144
Popüler Kültürün Türk Kültürü Üzerindeki Etkisi	145
Etkinlik	146
Ünite Değerlendirme-1	147
Ünite Değerlendirme-2	149

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

Birey : Toplumun bir unsuru olan ve kendine özgü özellikleri bulunan her bir kişiye **birey** denir.

- Toplum içinde her insan bir bireydir.
- Her birey bir ya da birden fazla grubun içinde yer almaktadırlar.
- Üyesi olduğumuz gruplarda üstlendiğimiz görevler farklıdır.

Rol : Üyesi olduğumuz gruplarda üstlendiğimiz görev ve sorumluluklara **rol** denir. Bireyler sosyal çevresinde birden fazla role sahip olabilirler. Bu rollerden bazıları doğuştan gelen roller, bazıları ise sonradan edindiğimiz rollerdir.

Örnek : Evde çocuk olmak, abla olmak, abi olmak vb. doğuştan gelen rollerdir.

Örnek : Öğretmen olmak, sınıf temsilcisi olmak vb. Sonradan edinilen rollerdir.

Rollerimiz zaman içerisinde değişebilir. Üyesi olduğumuz gruplar ve kurumların değişmesi ve aile içerisindeki değişimler rollerimizin de değişmesine etki eder.

Örnek : Tıp fakültesinde okuyan bir öğrencinin eğitimini tamamlayarak doktor olmasıyla rolü değişime uğramıştır.

Örnek : Ailenin tek çocuğu iken kardeşinin dünyaya gelmesiyle abla veya abi rolüne sahip olmak.

Baba olmak

Öğrenci olmak

Öğretmen olmak

Kaleci olmak

→ Üyesi olduğumuz her grupta rollerimiz ve sorumluluklarımız farklıdır.

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA

Toplumumuzda yardımlaşma kültürü gelişmiştir. Geçmişten günümüze kadar devam eden vakıflar günümüzde sivil toplum kuruluşları (STK) olarak topluma destek vermektedirler. Sivil toplum kuruluşları kâr amacı gütmeyen gönüllülük esasına dayalı olarak görev yapmaktadırlar.

Ülkemizdeki Bazı Sivil Toplum Kuruluşları ;

TEGV

Eğitim alanında devletin yeterli olmadığı yerlerde destek sağlayan sivil toplum kuruluşudur.

TEV

Türkiye'de eğitim hizmetleri alanında gönüllü olarak çalışan kurumlardan biridir. Maddi imkansızlıklar nedeni ile okuyamayan öğrencilere destek sağlamak tadır.

Mehmetçik Vakfı

Türk silahlı kuvvetlerine hizmet ettiği sırada şehit olan askerlerin ailesine ve gazilere destek sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışmanın Faydaları

İnsanlar arasında sosyal bağ oluşur.

Yardıma muhtaç insanların ihtiyaçları giderilir.

Toplumdaki ekonomik ve sosyal dengesizlik azalır.

Sevgi, saygı ve dayanışma artar.

Toplumsal huzur artar.

HAKLARIMIZ

Hak : Bir kişinin isteyebileceği ve kullanabileceği yasalarca tanınan yetkilere **hak** denir.

Örnek : Eğitim hakkı, sağlık hakkı vb.

Örnek :

→ Bireyin doğuştan gelen en temel hakkı yaşama hakkıdır. Yaşama hakkı **anayasa** ile koruma altına alınmıştır.

Madde 17: Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Çevremizde herhangi bir olumsuz durum ile karşılaştığımızda bu durumu görevli kişi ya da kurumlara **dilekçe** ile bildirmek en doğal hakkımızdır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkesin dilekçe verme hakkı vardır. Bu hak anayasa ile güvence altına alınmıştır.

Bir isteği ya da şikayeti bildirmek için resmi dairelere sunulan imzalı yazıya "dilekçe" denir.

Gocuk Hakları

Dünya üzerindeki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu **egitim**, **sağlık**, **beslenme**, **oyun oynama** gibi koruma altına alınan haklarının tümü "Gocuk hakları" olarak adlandırılır.

- 18 yaşına kadar her birey Gocuk sayılır.
- Her Gocuk temel yaşama hakkına sahiptir.
- Her türlü sosyal, psikolojik ve fiziksel saldırılara karşı korunma hakkına sahiptir.
- Gocunun eğitimine, gelişimine ve sağlığına engel teşkil eden işlere karşı korunma hakkına sahiptir.

20 Kasım "Dünya Gocuk Hakları" günü olarak kutlanmaktadır.

UNİCEF

1946'da kurulan "Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu" UNİCEF, dünyada çocuk haklarının başlıca savunucusudur. Dünya Çocuklarının dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımına tabi tutulmadan sağlık, eğitim ve beslenme gibi haklarının doğrudan karşılanması ön görür.

SORUMLULUKLARIMIZ

Bireyin kendine veya başkalarına karşı yerine getirmesi gereken yükümlülüklerine sorumluluk denir.

Örnek : "Ödevlerini zamanında yapmak."

Örnek :

Vatandaş Olarak Sorumluluklarımız

Oy Kullanmak

Askere Gitmek

Vergi Vermek

Tüketici Hakları

Karşılaştığımız sorunlar için başvuruda bulunabileceğimiz birçok kurum bulunmaktadır. Bu kurumlara dilekçe yoluyla ya da telefon yoluyla başvurulabilir.

Alo 175 tüketicilerin karşılaştığı sorunlarla ilgilenen tüketici hattıdır.

Tüketici Olarak Başvurabileceğimiz Kurumlar ;

- Tüketici Mahkemesi
- Tüketici Hakları Mahkemesi
- Tüketici Sorunları Hakem Heyeti
- Belediyeler
- Reklam Kurulu

Başımıza herhangi bir olay geldiğinde, mağdur olduğumuzda ya da yasalara aykırı bir durum olduğunu düşündüğünüzde "155 Polis İmdat" hattını arayabilirsiniz.